

Polom japonske ofenzive v centralni Kitajski

Kitajci pretrgali japonsko bojno črto pri Tajčervangu

REGISTRACIJA
JAPONSKIH
PODNIKOV

4. maja. — Vrhovno poveljevo kitajske armade je izdalo splošno ofenzivno povelje v južnem delu provincije Santsung in kitajske čete so pretrgale japonsko bojno črto pri Tajčervangu ter prodrele najst milje daleč.

4. maja. — Kitajci poročajo, da se je japonska ofenziva v provinci Santsung izjalovila. Prva ofenziva, ki je bila odpravljena v enem mesecu, je rezultirala v številnem porazu Japoncev. Kitajci pravijo, da bo njihova ofenziva na tej fronti kmalu šteje 100.000 mož. Nove japonske čete, ki so bile poslani na to bojišče po porazu pri Tajčervangu, so izprane in zaloge muje so piske.

4. maja. — Vsi odrasli moški v Hankovu, kjer je sedež kitajske vlade, so bili dolgi črti med Tajčervangom in Pihšenom se Japanci umikajo. V bitkah s Kitajci so utrpeli že več izgub. V sektorju Tančeng so v bitki s Kitajci okrog 100.000 mož. Nove japonske čete, ki so bile poslani na to bojišče po porazu pri Tajčervangu, so izprane in zaloge muje so piske.

4. maja. — Vsi odrasli moški v Hankovu, kjer je sedež kitajske vlade, so bili dolgi črti med Tajčervangom in Pihšenom se Japanci umikajo. V bitkah s Kitajci so utrpeli že več izgub. V sektorju Tančeng so v bitki s Kitajci okrog 100.000 mož. Nove japonske čete, ki so bile poslani na to bojišče po porazu pri Tajčervangu, so izprane in zaloge muje so piske.

4. maja. — Vsi odrasli moški v Hankovu, kjer je sedež kitajske vlade, so bili dolgi črti med Tajčervangom in Pihšenom se Japanci umikajo. V bitkah s Kitajci so utrpeli že več izgub. V sektorju Tančeng so v bitki s Kitajci okrog 100.000 mož. Nove japonske čete, ki so bile poslani na to bojišče po porazu pri Tajčervangu, so izprane in zaloge muje so piske.

4. maja. — Vsi odrasli moški v Hankovu, kjer je sedež kitajske vlade, so bili dolgi črti med Tajčervangom in Pihšenom se Japanci umikajo. V bitkah s Kitajci so utrpeli že več izgub. V sektorju Tančeng so v bitki s Kitajci okrog 100.000 mož. Nove japonske čete, ki so bile poslani na to bojišče po porazu pri Tajčervangu, so izprane in zaloge muje so piske.

4. maja. — Vsi odrasli moški v Hankovu, kjer je sedež kitajske vlade, so bili dolgi črti med Tajčervangom in Pihšenom se Japanci umikajo. V bitkah s Kitajci so utrpeli že več izgub. V sektorju Tančeng so v bitki s Kitajci okrog 100.000 mož. Nove japonske čete, ki so bile poslani na to bojišče po porazu pri Tajčervangu, so izprane in zaloge muje so piske.

4. maja. — Vsi odrasli moški v Hankovu, kjer je sedež kitajske vlade, so bili dolgi črti med Tajčervangom in Pihšenom se Japanci umikajo. V bitkah s Kitajci so utrpeli že več izgub. V sektorju Tančeng so v bitki s Kitajci okrog 100.000 mož. Nove japonske čete, ki so bile poslani na to bojišče po porazu pri Tajčervangu, so izprane in zaloge muje so piske.

4. maja. — Vsi odrasli moški v Hankovu, kjer je sedež kitajske vlade, so bili dolgi črti med Tajčervangom in Pihšenom se Japanci umikajo. V bitkah s Kitajci so utrpeli že več izgub. V sektorju Tančeng so v bitki s Kitajci okrog 100.000 mož. Nove japonske čete, ki so bile poslani na to bojišče po porazu pri Tajčervangu, so izprane in zaloge muje so piske.

4. maja. — Vsi odrasli moški v Hankovu, kjer je sedež kitajske vlade, so bili dolgi črti med Tajčervangom in Pihšenom se Japanci umikajo. V bitkah s Kitajci so utrpeli že več izgub. V sektorju Tančeng so v bitki s Kitajci okrog 100.000 mož. Nove japonske čete, ki so bile poslani na to bojišče po porazu pri Tajčervangu, so izprane in zaloge muje so piske.

4. maja. — Vsi odrasli moški v Hankovu, kjer je sedež kitajske vlade, so bili dolgi črti med Tajčervangom in Pihšenom se Japanci umikajo. V bitkah s Kitajci so utrpeli že več izgub. V sektorju Tančeng so v bitki s Kitajci okrog 100.000 mož. Nove japonske čete, ki so bile poslani na to bojišče po porazu pri Tajčervangu, so izprane in zaloge muje so piske.

4. maja. — Vsi odrasli moški v Hankovu, kjer je sedež kitajske vlade, so bili dolgi črti med Tajčervangom in Pihšenom se Japanci umikajo. V bitkah s Kitajci so utrpeli že več izgub. V sektorju Tančeng so v bitki s Kitajci okrog 100.000 mož. Nove japonske čete, ki so bile poslani na to bojišče po porazu pri Tajčervangu, so izprane in zaloge muje so piske.

4. maja. — Vsi odrasli moški v Hankovu, kjer je sedež kitajske vlade, so bili dolgi črti med Tajčervangom in Pihšenom se Japanci umikajo. V bitkah s Kitajci so utrpeli že več izgub. V sektorju Tančeng so v bitki s Kitajci okrog 100.000 mož. Nove japonske čete, ki so bile poslani na to bojišče po porazu pri Tajčervangu, so izprane in zaloge muje so piske.

4. maja. — Vsi odrasli moški v Hankovu, kjer je sedež kitajske vlade, so bili dolgi črti med Tajčervangom in Pihšenom se Japanci umikajo. V bitkah s Kitajci so utrpeli že več izgub. V sektorju Tančeng so v bitki s Kitajci okrog 100.000 mož. Nove japonske čete, ki so bile poslani na to bojišče po porazu pri Tajčervangu, so izprane in zaloge muje so piske.

4. maja. — Vsi odrasli moški v Hankovu, kjer je sedež kitajske vlade, so bili dolgi črti med Tajčervangom in Pihšenom se Japanci umikajo. V bitkah s Kitajci so utrpeli že več izgub. V sektorju Tančeng so v bitki s Kitajci okrog 100.000 mož. Nove japonske čete, ki so bile poslani na to bojišče po porazu pri Tajčervangu, so izprane in zaloge muje so piske.

4. maja. — Vsi odrasli moški v Hankovu, kjer je sedež kitajske vlade, so bili dolgi črti med Tajčervangom in Pihšenom se Japanci umikajo. V bitkah s Kitajci so utrpeli že več izgub. V sektorju Tančeng so v bitki s Kitajci okrog 100.000 mož. Nove japonske čete, ki so bile poslani na to bojišče po porazu pri Tajčervangu, so izprane in zaloge muje so piske.

4. maja. — Vsi odrasli moški v Hankovu, kjer je sedež kitajske vlade, so bili dolgi črti med Tajčervangom in Pihšenom se Japanci umikajo. V bitkah s Kitajci so utrpeli že več izgub. V sektorju Tančeng so v bitki s Kitajci okrog 100.000 mož. Nove japonske čete, ki so bile poslani na to bojišče po porazu pri Tajčervangu, so izprane in zaloge muje so piske.

Fašisti spet obstre- ljujejo Madrid

Krogle ubile 50 civilnih prebivalcev

Madrid, 4. maja. — Najmanj petdeset ljudi je bilo ubitih in veliko število ranjenih včeraj, ko so fašistične topniške baterije obnovile obstreljevanje Madrida. Bombardiranje se je pričelo ob petih popoldne, ko so delavci odhajali domov iz tovarna in so bile ceste natrpane z ljudmi. Dve krogli sta treščili na poslopje angleškega poslanstva in tri na rezidenco angleškega konzula, toda ranjen ni bil nihče.

Krogle so padle v vse mestne distrikte. V podrtinah nekaterih poslopj je pričelo go-reti, toda ogenj je kmalu pogasil dež. Ambulanci vozovi so drveli po ulicah in odvažali ranjence v bolnišnice. Sodiijo, da je padlo najmanj 600 krogel in šrapnelov v mesto v teku bombardiranja, ki je prenehalo šele zvečer.

Hendaye, Francija, 4. maja. — Motorne fašistne enote so včeraj prodrele daleč na fronti pri Teruelu v vzhodni Španiji. Zasedle so tri vasi in dobile kontrolo nad cestnim omrežjem, ki spaja to fronto z gorovjem na vzhodni strani Teruela.

Zahtevajo izboljšanje socialne zakonodaje

New York, 4. maja. — Social Service Employees unionja je pričela s kampanjo za izboljšanje zveznega zakona socialne zaščite. Ta unija zahteva amandiranje zakona, da bo vključeval tudi milijon uslužbencev v šolah in univerzah, čitalnicah in bolnišnicah, muzejih in milošinskih organizacijah. Kongresnica O'Day iz New Yorka je že predložila zakonski amandment.

Ubegli ujetniki prijeti v Illinoisu

Champaign, Ill., 4. maja. — Štirje jetniki, ki so pobegnili iz državne jetnišnice v Michigan Cityju, Ind., zadnji ponedeljek, so bili včeraj ujeti pri Mahometu v bližini Champaigna. Prijela jih je državna policija, ko so se skrivali v grmovju ob progi železnice Big Four, nakar so bili odpeljani v okrajno ječo.

HITLER SPREJET V RIMU Z VELIKIMI ČASTMI

Ogromna množica pozdravila nemškega diktatorja

PRICETEK POLITIČNIH RAZGOVOROV

Rim, 4. maja. — Diktator Hitler, kateremu so italijanski fašisti priredili veličasten sprejem ob prihodu v Rim, bo danes konferiral z Mussolinijem. Diktatorja dveh evropskih fašističnih držav, ki sta že povezani z osjo Rim-Berlin, bosta danes pričela s političnimi razgovori.

Vsa poslanstva v Rimu posvečajo veliko pozornost konferenci med Hitlerjem in Mussolinijem. Najbolj vznemirjeni so češkoslovaški diplomati, ker se zavedajo, da usoda njihove po-svetovni vojni ustanovljene republike v veliki meri zavis od podpore, ki jo je Mussolini pripravljen dati Hitlerju, ki želi dobiti velik kos te republike.

Konferenca se bo vrnila v dvorani palače, ki jo je dal zgraditi papež Gregor XIII. v šestnajstem stoletju. Od l. 1870 je palača rezidenca italijanskega kralja. Hitler je prišel v to palačo kot gost kralja po trumfalni vožnji po rimskih ulicah, ob katerih je bila zbrana množica 300.000 oseb. Bil je to najimpozantnejši sprejem, ki je bil kdaj prirejen vladarju druge države v Rimu. Hitler ni pričakoval takega sprejema in demonstracij, kajti Mussolini je izbral vsa sredstva, da napravi čimvečji vtis na tovariša diktatorja in demonstrira, da se Italija navdušuje za os Rim-Berlin.

Hitlerjev posebni vlak je dospel v Rim včeraj zjutraj. Na kolodvoru, ki je bil zgrajen v počast diktatorju zunaj mestnega obzidja, sta Hitlerja pozdravila italijanski kralj in Mussolini. Uradne ceremonije so bile v nekaj minutah končane, nakar so Hitler in člani njegove delegacije, kralj in italijanski diplomatje zasedli kočije in se odpeljali v kraljevo palačo.

Nacijski tisk napa- da Češkoslovaško

Nemčija lahko uniči češko zunanjo trgovino

Berlin, 4. maja. — Nacijski tisk je povečini posvetil svoje kolone triumfalnemu sprejemu Hitlerja v Rimu, nekateri časopisi pa so ob tej priliki obnovili napade na Češkoslovaško. Bodočnost te države bo igrala veliko vlogo v razgovorih med Hitlerjem in Mussolinijem v Rimu.

List Berliner Nachtausgabe piše, da Nemčija lahko zadošči češkoslovaško zunanjo trgovino, kar se bo tudi zgodilo, ako bosta Anglija in Francija povečali naložbe v tej državi in v drugih državah južnovzhodne Evrope z namenom, da zmanjšata vpliv nacijske Nemčije. "Upanje Čehov, da bodo povečali trgovino z Ameriko, ki naj bi nadomestila Nemčijo, katere je najboljša odjemalka češkega blaga, je iluzija," piše ta list. "Geografično, politično in ekonomsko je Češkoslovaška odvisna od Nemčije. Vse važne železniške proge, ki vodijo v Češkoslovaško, se vlečejo po ozemlju Velike Nemčije, odkar je ta anektirala Avstrijo. Nemčija lahko zviša voznilno na železnicah in s tem prepreči profite, ki jih vleče zdaj Češkoslovaška od svoje zunanje trgovine."

Berliner Boersenzitung, glasilo nemške oborožene sile, pa piše, da ima Sovjetska unija letalsko bazo v Češkoslovaški. S tem v zvezi omenja poročila iz rumunskih in ogrskih virov, da je nedavno 300 ruskih bojnih letal dospelo v Češkoslovaško. Letala se še niso vrnila, kar potrjuje domnevo, da so ostala v tej državi.

Zaritsky izstopi iz odbora CIO

New York, 4. maja. — Max Zaritsky, predsednik klobučarske unije in eden izmed ustanoviteljev Odbora za industrijsko organizacijo, bo pretrgal stike z Lewisom, načelnikom CIO. Iz zanesljivih delavskih virov je prišla vest, da se ne bo udeležil konvencije unij CIO to jesen. On je član CIO kot oseba, kajti njegova unija je še vedno vključena v Ameriški delavski federaciji. Zaritsky je bil med prvimi unijskimi voditelji, ki so priporočali spravo med CIO in ADF.

Thomas zahteva akcijo proti fašistom

Angleški premier svari časopisje
Zunanje države se pri-
tožujejo

Policija ga je izgnala
dvakrat iz Jersey Cityja

BOJ ZA SVOBODO
GOVORA

Jersey City, N. J. — (FP) — Boj za svobodo govora v tem mestu, kateremu vlada po fašistično notorični župan Frank Hague, je stopil v nov štadij, odkar je Hagueva policija zadnjo soboto dvakrat izgnala iz mesta Normana Thomasa, osuvala njegovo ženo in pretepla večje število meščanov.

Thomas je imel govoriti na prvomajskem shodu, za katerega policija ni hotela izdati dovoljenja. Socialisti in drugi elementi, ki se že dolge mesece bore proti fašističnemu terorizmu župana Hagua, so vseeno namestili obdržavati proslavo. Ker je bil Thomas že prej informiran, da fašisti mobilizirajo vojne veterane, je ljudi posvaril, naj bodo mirni in naj se ne upirajo policiji, ako pride do nasilja.

Do nasilja je res prišlo. Komaj se je Thomas pokazal v mestu v odprtem avtu, iz katerega bi imel govoriti množici na glavnem trgu Journal, je policija takoj obkolila njegov avto, ugrabila Thomasa, ga odpeljala k pomolu in naložila na odhajajoči parnik, ki vozi med tem mestom in New Yorkom.

Istočasno pa je policija pričela razganjati množico na Journal Square. Napadla je Thomasovo ženo, Ashleyja Carrieka, dvdesetletno okrajno ligo za civilne svobodoljubce, in udrihala po reporterjih in drugih, ki so prišli, da silijo Thomasa. Robert Kradin, fotograf časopisne agencije Times World-Wide, jo je dobil s kolkom po glavi.

Ko je Thomas dospel z ladjo v New York, se je takoj vrnil po Hudsonskem predoru v Jersey City. Odsel je takoj v urad lista Jersey Observer. Ko je bila informirana policija, da je zopet v mestu, ga je polakala in ga zopet izgnala iz mesta. Zda ga je posadila v vlak in družbi več drugih prijateljev iz New Yorka in Jersey Cityja. "O podobnih dogodkih sem že večkrat govoril v Jersey Cityju," je rekel Thomas. "Označil sem jih za enostavno ugrabitev, kar tudi je." V mislih je imel izgon organizatorjev CIO, katere je policija izgnala na sličen način kot sedaj Thomasa.

"To je največja nesramnost," je komentiral dogodek Mark M. Fagin, bivši župan Jersey Cityja. "To je enostavna ugrabitev enega najboljših državljanov dežele. Ta slučaj bo osramotil mesto od obale do obale."

Norman Thomas se je takoj obrnil na senatorja La Folletta, katerega je brzojavno urgiral, naj njegov senatni odsek za civilne svobodoljubce uvede preiskavo teptanja civilnih pravic v Jersey Cityju. Morris Shapiro, odvetnik delavske obrambne lige, pa je pričel z akcijo, da zadeva pride pred federalno veleporoto. Pravi, da bo pred veleporoto dokazal, da je policija s to ugrabitvijo kršila tako zvali Lindberghov zakon.

Whitney urgira nove
apropriacije za
La Follettov odsek

Cleveland, 4. maja. — A. F. Whitney, predsednik unije železniških sprevodnikov, urgira 150.000 članov bratovščine, naj pritisejo na senatorje za nadaljnje apropiacije za La Follettov senatni odsek za obrambo civilnih svobodoljubcev. Odsek je vprašal za nadaljnjih \$60.000 za preiskavo vigilanov in anti-unijskih podjetniških zvez.

Pariz, 4. maja. — Sledč vzhledu drugih držav, je francoska vlada naznanila, da bodo osebe, ki jih zasledijo pri špijonah, obsojene v smrt tudi v mirnem času. Doslej ni strogo postopala proti špijonom, ki so se vtihotapili v Francijo, odslej naprej pa bo drugače. Avtoritete so že odredile lov na zunanje špijone, ki so aktivni v Franciji.

Pariz, 4. maja. — Sledč vzhledu drugih držav, je francoska vlada naznanila, da bodo osebe, ki jih zasledijo pri špijonah, obsojene v smrt tudi v mirnem času. Doslej ni strogo postopala proti špijonom, ki so se vtihotapili v Francijo, odslej naprej pa bo drugače. Avtoritete so že odredile lov na zunanje špijone, ki so aktivni v Franciji.

Pariz, 4. maja. — Sledč vzhledu drugih držav, je francoska vlada naznanila, da bodo osebe, ki jih zasledijo pri špijonah, obsojene v smrt tudi v mirnem času. Doslej ni strogo postopala proti špijonom, ki so se vtihotapili v Francijo, odslej naprej pa bo drugače. Avtoritete so že odredile lov na zunanje špijone, ki so aktivni v Franciji.

Pariz, 4. maja. — Sledč vzhledu drugih držav, je francoska vlada naznanila, da bodo osebe, ki jih zasledijo pri špijonah, obsojene v smrt tudi v mirnem času. Doslej ni strogo postopala proti špijonom, ki so se vtihotapili v Francijo, odslej naprej pa bo drugače. Avtoritete so že odredile lov na zunanje špijone, ki so aktivni v Franciji.

Pariz, 4. maja. — Sledč vzhledu drugih držav, je francoska vlada naznanila, da bodo osebe, ki jih zasledijo pri špijonah, obsojene v smrt tudi v mirnem času. Doslej ni strogo postopala proti špijonom, ki so se vtihotapili v Francijo, odslej naprej pa bo drugače. Avtoritete so že odredile lov na zunanje špijone, ki so aktivni v Franciji.

Pariz, 4. maja. — Sledč vzhledu drugih držav, je francoska vlada naznanila, da bodo osebe, ki jih zasledijo pri špijonah, obsojene v smrt tudi v mirnem času. Doslej ni strogo postopala proti špijonom, ki so se vtihotapili v Francijo, odslej naprej pa bo drugače. Avtoritete so že odredile lov na zunanje špijone, ki so aktivni v Franciji.

Pariz, 4. maja. — Sledč vzhledu drugih držav, je francoska vlada naznanila, da bodo osebe, ki jih zasledijo pri špijonah, obsojene v smrt tudi v mirnem času. Doslej ni strogo postopala proti špijonom, ki so se vtihotapili v Francijo, odslej naprej pa bo drugače. Avtoritete so že odredile lov na zunanje špijone, ki so aktivni v Franciji.

Pariz, 4. maja. — Sledč vzhledu drugih držav, je francoska vlada naznanila, da bodo osebe, ki jih zasledijo pri špijonah, obsojene v smrt tudi v mirnem času. Doslej ni strogo postopala proti špijonom, ki so se vtihotapili v Francijo, odslej naprej pa bo drugače. Avtoritete so že odredile lov na zunanje špijone, ki so aktivni v Franciji.

Crn madež na japonskem soincu. (Narisa Jerger.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
CLASIS IN LITERATURE, SCIENCE, ARTS, AND
SOCIAL PROGRESS
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Subscription rates: for the United States (except Chicago) \$5.00 per year, for Canada \$6.00 per year, for Europe \$7.50 per year, for foreign countries \$9.00 per year.

One year's subscription includes a copy of the Slovene National Benefit Society's yearbook, "The Slovene National Benefit Society's Yearbook" (in Slovene, German, and English), which is published annually in the month of May.

Advertisements on agreement—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to the author only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Member of the Federated Press

Produkcija za rabo

Intelektualni hlapci kapitalizma — to so burbonski uredniki, člankarji in ostali pisarji — se večkrat ponorčujejo iz besed "produkcija za rabo," češ da pomenijo veliko protislovje. Takole argumentirajo: vsaka stvar, ki se producira, se rabi; nobena stvar se ne producira, ako je ne moreš porabiti — ergo je produkcija sleherne stvari za rabo! Kdor zahteva "produkcijo za rabo," se krega z lastno pametjo.

Takšno argumentiranje je zavijanje. Burbonski pisarji bi lahko razumeli pravi pomen besed, toda nalašč nočejo razumeti, zato namenoma zavijajo. Namesto "produkcija za rabo" bi lahko rekli "produkcija brez privatnega dobička." Vsi dobro vemo, da avtomobilski kralj Ford ne obratuje svoje industrije zato, da bo avtomobile metal v jezero. Vsi Fordovi avtomobili so namenjeni za rabo, če jih kdo kupi.

Zdaj še le smo zadeli pravo struno: če — jih kdo kupi! Ta "če" je tista usodna besedica. Če so avti prodani po določeni ceni, gredo v rabo — če pa ni kupec, če ni trga, tedaj avti niso porabljeni, ampak čakajo v skladišču na trg.

Kdo je zdaj v pravem? Ali smo mi, ki poudarjamo produkcijo za rabo kot pameten in pravičen ekonomski proces, ali so oni, ki se norčujejo, češ da nihče na svetu ne proizvaja ničesar, kar ni za rabo?

V pomenu kapitalističnega argumenta je "raba" le figurativnega pomena. Na koncu je res raba, ali predno pride avtomobil do rabe, mora lastnik avta tovarne prej imeti — trg, kupca in profit. Zastonj ga ne da, pa naj ti ali jaz še tako potrebujem avto. Noben tovarnar ne se briga za tvojo ali mojo osebno potrebo svojega proizvoda; to je tvoja ali moja zadeva. Če hoče avto, si ga mora kupiti. In če nama pade v glavo, da morava imeti dva ali tri avtomobile, jih lahko kupiva — nihče nama ne brani tega in to je popolnoma postavno, če — spet tisti usodni "če" — lahko plačava ceno.

Kapitalistični ekonomski sistem se lahko raztegne do največjih absurdnosti. Če imam na primer strica, ki je dobro spekuliral in ki mi zapusti milijardo dolarjev, lahko kupim celo mesto, čeprav mi ga osebno ni treba in ga nimam za kaj porabiti. Ker pa je ekonomski sistem danes takšen, da se lahko vse proizvaja in prodaja onim, ki plačajo ceno — vsako blago in vsaka služba ima ceno — ne glede na to, če kupci blaga rabijo ali ne, sledi logično iz tega, da lahko kupim tisoč hiš ali tisoč avtomobilov, če lahko plačam, čeprav jih osebno ne morem rabiti. Kaj to pomeni? To pomeni, da kapitalistični sistem dovoljuje tisoč hiš ali tisoč avtov, ki jih ne potrebujem, na drugi strani pa dovoljuje, da je tisoč drugih ljudi brez hiše in brez avtomobila, dasi oboje nujno potrebujejo.

To je jasen dokaz, da se kapitalizem ne briga, če se blago rabi ali ne, za kar je namenjeno — prekleto se pa briga, da je blago čim prej prodano z DOBIČKOM. V tem dejstvu je POGLAVITNA KRIVICA kapitalističnega sistema.

To dejstvo je sijajno potrdil avtomobilski kralj Henry Ford sam pred nekaj dnevi. Ford je ustrahoval neko število svojih delavcev, da nočejo iti v pravo unijo, so pa organizirani v kompanijski "uniji", ki se imenuje Ford Brotherhood of America. Ti delavci se pa ne puste vedno vleči in zgodilo se je, da je Fordova "unija" naslovila na Forda sledečo zahtevo: "Garantirajte nam \$1500 letne plače in mi vam garantiramo, da bo sleherni član unije kupil po en Fordov avto vsake dve leti."

Kakor poročajo listi, je Ford to zahtevo sprejel zelo hladno. Odgovoril je po svojih poslovdjih, da garancije glede plače ne more biti, DOKLER NI GARANCIJ glede splošnega trga!

S tem je Ford jasno povedal, da on ne vodi produkcije avtov za rabo, marveč samo za SPLOŠEN TRG. Dokler je velik trg, bo dosti avtov, dosti dela in dosti priljubljene zasluzka — čim pa zmanjka trga, bo zmanjkalo tudi avtov, zmanjkalo bo dela in delavčevega zasluzka.

Kdor še ne razume te igre, je izven pomoči. Produkcija a priori za rabo danes še ni! Produkcija vseh dobrin zavisi le od trga in dobička!

Mi pa hočemo sistem proizvodnje SAMO ZA RABO. Proizvajanje te vrste pa mora biti kooperativno, v rokah delavcev samih, ki zamenjajo med seboj produkte in postrežbo.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Naznanilo in zahvala

Imperial, Pa. — Okrožni federaciji in društvu 629 SNPJ, ki je pred kratkim slavilo svojo 10-letnico, se želim iskreno zahvaliti za vse, kar so dobrega storili na zborovanju in proslavi. Govorniki in zastopniki so povedali marsikaj zanimivega. Zahvala gre tudi kuharicam, ki so pripravile okusno kosilo. Dalje gre zahvala Bergankovim dekletom, ki so tako lepo igrali. Vse prehitro je naše skupno veselje minilo v East Pittsburghu. Že ob polsedmih smo se z avtom odpravili skozi mesto Pittsburgh proti domu. Omenjenemu društvu želim obilo uspeha v bodoče, tako da bo svojo 15 letnico in 20 letnico praznovalo v boljših delavskih razmerah. Federacijski sestanki mi bo ostal tudi v lepem spominu.

Delavske razmere so povsod slabe, posebno so pa slabe za rudarje. Zasluzka ni, kljub temu pa se radi od časa do časa malo razveselimo na naših skupnih prireditvah, da tako vsaj začasno pozabimo na slabe čase. Gospodinj-ski klub, odsek društva 106 SNPJ, priredi veselico v soboto, dne 7. maja, ob polosmih zvečer. U-ljudno ste vabljeni vsi od blizu in daleč, da se udeležite. Ta veselica se prireja v počast materam za Mothers' Day. V tem gospodinj-skem klubu smo vse matice in hčerke matere jednote. Ime mati smo izgovorili kot prvo besedo, ko smo začeli govoriti v naši detinjski dobi. Vsak otrok najprej izgovori besedo mama. Pa tudi mi klečemo našo SNPJ mater zato, ker nam je kakor prava mati.

Ne pozabite torej priti na našo veselico dne 7. maja iz vse bližnje in daljne okolice. Vabljeni ste vsi, tako tudi "oče Prosvete" Tone Zidanšek in njegova žena, dalje naš enani zastopnik Proletarca s. Bartol Jerant in drugi. Na veselo svidenje v soboto na Imperialu!

Anna Gorenc.

Aktivnosti kluba brezposelnih

Chicago, Ill. — Slovenski klub brezposelnih, ki je včlanjen v Illinois Workers Alliance, priredi veselico v soboto, dne 7. maja, v dvorani SNPJ v korist svoje blaginje. Ta klub je aktiven več ali manj od svojega postanka in med tem časom je izvršil mnogo koristnega dela.

Zadnje čase je delovanje tega kluba med Slovenci v Chicagu bolj malo znano. To pa menda zato, ker je le majhen odstotek Slovencev na relifu oziroma upošlenih pri WPA. Mnogo je kriva seveda tudi brezbriznost članstva.

Prva leta po ustanovitvi je imel klub do 200 članov in obdrževal je po dve dobro obiskani mesečni seji, eno na Lawndalu in drugo v "Stari Avstriji." To zadnje smo opustili valed brezbriznosti članstva v okolici sv. Stefana. Sprva je imel klub par zelo dobro obiskanih veselic in večina denarja od priredb je šla za delavske boje. Ko je vlada na pritisk nazadnjaških sil, kapitalističnega časopisa, radia, lobistov itd. čimdalje bolj zmanjševala reliefne datjave in nakazovala čim manjše vozte za javna dela, je organizacija uprizorila več masnih pohodov v Washington ne le zato, da protestira,

temveč da zahteva poleg zvišanja javne podpore in unifake plače pri WPA tudi druge socialne reforme za odpravo depresije.

Klub brezposelnih je poslal že dvakrat svojega zastopnika v Washington. Enkrat je šel drugi Donald Lotrich, drugič pa sodrug Simon Trojar. Poleg tega je klub poslal že mnogokrat zastopnika v Springfield demonstrirati pred državno zbornico za ali proti gotovim zakonom. Pri piketiranju čikaške mestne hiše je klub vselej zastopan. Člani kluba so bili aktivni tudi v raznih stvarkah iz simpatij do stavekarjev. In vse te aktivnosti stanejo dosti truda in denarja.

Vodilni člani kluba brezposelnih so obenem člani kluba št. 1 JSZ. Ravno tako so skoro vsi vodilni člani centralne organizacije širom dežele obenem člani soc. stranke. Ker ima organizacija dobro in pošteno vodstvo, zato je tudi upoštevana.

Klub je imel poleg par filmskih predvajanj tudi celo vrsto govornikov in predavateljev, ki so govorili v slovenščini in angleščini. Slovenski govorniki so bili Pogorelec, Zaitz, Oven, Cankar, dalje Vidrih in pa clevelandski "rebel" Barbič. Izmed mnogih govornikov, ki so nastopili z angleškimi govori, omenim le nekatere, ki so McDowell, Krueger, McCollough in militantna unijaska voditeljica brata Reuter.

Depresija še ni prenehala, pa tudi še ne bo, zato nam bo ta organizacija v bodoče še mnogo bolj potrebna kot sedaj. Ta organizacija se bori za vse delavstvo, zato pa pristopite vanjo, kajti v močni militantni organizaciji je moč!

John Sprohar.

Dopisi in dopisniki

Hibbing, Minn. — Pred kratkim me je br. Jakob Zaitz, član društva 161 SNPJ, Kitzville, Minn., obvestil, da želi obnoviti naročnino dnevnika Prosveti. On je star naročnik. Pisal mi je zato, ker imam zanj denar, da plačujem njegov assement že dolgo vrsto let, tako tudi naročnino. Prilagam \$2.20 za njegovo naročnino.

Pred par meseci je nekdo br. Franku Barbiču nasvetoval naročnino. Nihče ni nezmotljiv in nihče vsega ne ve. Dostikrat se kdo daleč zmoti, tako se je tudi omenjeni rojak, ki bolj sam spada v omenjeno mesto kot Barbič. Zopet drugi odgovarja v svojem dopisu nekemu "modriljanu v metropoli." Jaz sem navaden rudar, znam pa ceniti vrednost dnevnika Prosvete za nas delavce. Naročnik Prosvete sem že odkar izhaja in vselej z veseljem in premišljeno prečitam. Toda takih dopisov, kot so se pojavili v zadnjih mesecih, pa še nisem čital. Smelo trdim, da taka dopisa, kot sem ju zgoraj omenil, ki sta bila oba proti Barbiču, sta bila napisana iz osebnega sovraštva. Odkar se je pojavil fašizem in komunizem, ki oba slonita na nacionalizmu v prid kapitalizma, se je delavstvo začelo bolj sovražiti, kar je obžalovanja vredno.

Popolnoma se strinjam z Barbičem in Zidanškom, kajti njuni dopisov nikdar ne prezrem. Rad bi jima podal desnico v priznanje za njuna resnična izvajanja, ker se bori za delavske pravice. To velja tudi za vse ostale dopisnike, ki so stvarni in ki se borijo za delavske interese. Želim, da se bi omenjena dva dopisnika z mnogimi drugimi dobrimi dopisniki oglaševala še bolj pogosto. Vidi se, da nas je veliko, ki radi čitamo njune dopise, kakor tudi dopise mnogih drugih dopisnikov, ki so za resnico in pravico.

Frank Pipan, 161.

Še iz pismoševne torbe

Cleveland, O. — Kakor izgleda, bom moral kar naprej v boj proti Napreju, kajti v to me silijo naročniki Prosvete s pismi, v katerih pravijo: "Le naprej proti Napreju!" Dne 27. aprila sem na primer prejel dopisnico z daljnega zapada, iz Denverja, eno pa — od kje in brez podpisa? — iz Akrona!

Kaj piše akronski rojak? To le: "Podpisal se ne bom, pa ne v sled strahu, ampak zato, da boš malo študiral kdo sem. Sem možkega spola, moj priimek pa je ženskega spola in pa živalskega pokoljenja." Kdo bi to vruga bil? Aha — ga že imam! Sej je bil delegat na 11. redni konvenciji SNPJ! Ampak ta bolha se razlikuje od navadnih bolh, ki grizejo in pikajo. Ta pa tega ne dela, temveč me vzpodbuja, naj grem naprej proti naprejevcem in mi želi dobro zdravje. Zraven pa mi pošilja štiri kitice satire, a tu bom objavil le eno v dokaz, da se ne ponaša s pesniki le metropola, temveč tudi Akron. Evo je kitice, ki se tiče starega arborarja v Collinwoodu, kateri je poslal dopis Napreju: "Pet le si vzel bo dopusta, dopisov pisal več ne bo, morda pa študiral bo, kdaj Naprej izdihnili bo."

Cenjeni komerat B! Tvoj nasvet bom upošteval kolikor se bo dalo. Ako pa se slučajno zgodi, da bo pogreb, pošlji mi regradove cvetlice na krsto ali pa na grob. Nikar ne misli, da se bojim, nikakor ne!

Denverški rojak pa se zanima za moje poročilo o ženskah. Tako sem sedaj med protestom okrožne federacije in med vzpodbudnimi besedami čitateljev Prosvete. Kam naj grem? Mar naj krenem s poti, ali naj nadaljujem po svoji poti? To je vprašanje!

Našemu lokalnemu listu Enakopravnosti se je tudi nekdo zasmilil zato, ker gotovi dopisniki, ki hočejo oglašati Vitkovičev Naprej, ne dobijo prostora v Prosveti za zastojnsko oglašanje Prosveti nasprotnega lista.

Mi ne razumemo, zakaj ne da Enakopravnost dopisnikom Ameriške Domovine prostora, da bi v svojih dopisih oglašali Ameriško Domovino v Enakopravnosti. Tako je sedaj glede Prosvete in urednika Molka. In to vprašanje je sedaj na vaši strani pri E: ali se naj da svojemu nasprotniku prostor, da vas skuša uničiti v vašem lastnem listu? Ste li za to? Ako niste, potem ne smete tega privoščiti tudi svojemu lastnemu glasilu Prosveti, ker vas je precej članov SNPJ okrog E!

Oni so namreč priobčili dopis gotovega člana, ki je poslal svoj dopis Prosveti in mu je bil radi osebnosti odklonjen. Potem ga je poslal Napreju, ki osebnosti rad priobčuje in ga je priobčil. Nato pa se je obrnil še na E, kjer so mu ga tudi priobčili iz razloga, češ da pri Prosveti ni dobil pravice, dasi je dobil pravico pri Vitkoviču, kamor spada.

Profesor Douglas Hyde, kandidat za predsednika Irske.

Naš lokalni list se preveč obrača po komunističnih naprejevcih, dasi so si jako nasprotni. Na primer Naprej je bil za "malo zlo", to je za demokrate, pri zadnjih županskih volitvah, Enakopravnost pa za "veliko zlo", to je za republikance! Torej vidite, kako so si bili v navzkrižju lanksko ješen. Sedaj pa gre proti resnično demokratičnim ljudem, pa so oboji kar nenemkar postali komunisti. Je že tako, da morajo včasih gotove struje skupaj držati. In tako nastanejo delavski razkoli, in "človeki", ki jih povzročijo, sami potem ne vedo kdaj in kako so jih povzročili, ali pa nočejo vedeti. Morda pa jim je to v dopadnje, vsaj tako sedaj izgleda.

Metropola se noče zameriti Gustinčičevi grupi in lepo maršira za njo. In če ne maršira za njimi, tedaj si proti lojalistom, četudi si bil z lojalisti še prej kot so oni sploh vedeli kakšen boj se v Španiji bije.

Frank Barbič, 53.

O shodu in drugih stvareh

Pueblo, Colo. — Popolnoma sem bil zadovoljen s shodom dne 17. aprila, na katerem je bil glavni govornik in gost tajnik SNPJ br. Vider. Njegova izvajanja so mi šla do srca, zato bi bilo priporočljivo, da se bi med nami večkrat oglašali gl. odborniki SNPJ, kar bi jednolično koristilo, obenem pa bi koristilo splošnemu delavstvu. Popoldanskega sestanka se ni mogel udeležiti vsled zadržka med potjo k nam, zato smo ga pa še bolj pričakovali na večernem sestanku.

Ob tej priliki lahko omenim, da sem pred davnimi leti z mnogimi drugimi vred na sličem način težko pričakoval škofa, ki je imel priti na birmo. Takrat so se cerkveni predstavniki vozili v kočijah, verniki pa so klečepazili. Tako se menda še danes godi v stari domovini. Tukaj je drugače. Tudi delavci se vozijo v avtih, četudi niso vselej najboljše vrste, ampak le stare šajtrge, medtem ko se škofje vselej vozijo le v limozinah. Pač razlika tudi tukaj.

Udeležba na omenjenem Vidrovem shodu je bila velika. Po končanem shodu se je razvila pristna domača zabava s plesom. Pri društvu Orel št. 21 SNPJ ni mnogo vdovic, več pa je nas vdovcev. Zabavali smo se res dobro vsi stari in mladi. Veselja je bilo obilo vsekrizem. Zbrala se je skupaj vsa družina SNPJ iz naše okolice. Tudi jaz sem se zavrtel ob zvokih godbe, in kdo se ne bi? Nekateri pa so jamrali, da imajo kurja očesa in ne morejo plesati. Še nikdar nisem slišal, da bi katera samska žena potožila, da ji kaj "fali" — zdrava je kot hren. No, saj veste, da vsak mlinar obrača vodo na svoj mlin. Tako tudi delajo fantje in dekleta: vsi so "zauber" vse dotakrat, ko se "vzamejo", potem pa jim večkrat rado kaj "pofali", ker so "oddani". Sploh pa so vdovci in vdove za devet, kakor pravijo.

Čital sem pogovor s temi in onimi. Gotovo je, da leži krivda za nesodelovanje med mladino in starino na vzgojiteljih in pa na razmerah, v katerih živimo. Razmere vselej močno vplivajo na posameznike. V naši naselbini večina slovenske mladine govori in mnogi tudi pišejo slovenski. V nekaterih slučajih so seveda stari sami krivi, ker ne vzpodbujajo svojih otrok, da se bi zanimali za slovensko besedo, vendar pa so izjeme. Spominjam se, ko sva z ženo sedela v sen-

Dalje na 2. strani.)

Pred 600 milijoni leti

Najstarejše živalske okamenine
Paleontologia (znanost, ki se bavi z razvijanja na zemlji), je v zadnjih letih zelo predovala. Dosegla je med drugim velike uspehe glede dognanja najstarejšega življenja na zemlji.

Poseči moramo v najstarejši del zemeljskega kroga, v paleozoik, da se seznanimo s prvimi živalskimi sledovi na naši planeti. Ležijo v plameninski plasti, ki jo po nekem dijanskem rodu Severne Amerike imenuje gonkin. Okamenelo primitivno življenje se krili potem seveda tudi v najstarejši plasti v spodnjem kambriju. Če hočemo po radi načinu časovnega merjenja določiti starost najstarejših oblik živalstva, ugotovimo, da je bilo 600 do 700 milijonov let.

Brez nadaljnega je umljivo, da so sledi ostanki življenja iz tako daljne preteklosti, dosti bolj skopi nego iz dob, ki se imenujejo "samo" nekoliko sto tisoč ali nekoliko milijon let nazaj.

Algonkiske in spodnje kambrijske plastice časom doživela velike spremembe, ki so izročili veliki pritiski ter mnogi kemijski mehanizmi vplivi v teh dolgih dobah.

S temi spremembami v plasteh so nastale tudi velike spremembe v kamninah, jih te plasti skrivajo.

Tako moramo računati, da so takšne spremembe pretežni del uničile živalski svet, obstajal gotovo že pred algonkiskim življenjem, ki se nam je ohranilo okamenelo v sledovih iz algonkiskega časa, je nam razmeroma visoko razvito in se je moralo vrteti iz nižjih oblik in dolgo prej. No, da se bo prej ali slej odkril še kak stavek življenja iz predalgonkiske dobe.

Ameriški raziskovalec C. Walcott je v kambriju Severne Amerike opisal apnene bakterije, ki po najnovejših ugotovitvah vega rokaja P. E. Raymonda ne predstavljajo okamenelih organizmov, temveč le oblike (konkrekcije, razpoke zavoljo suše, ne brazde). Te oblike pa govorijo seveda, takrat obstajalo plitko morje v teh krajih, algonkinu Montane in Alberte pa je pravilno ostanke členonožcev (artropodov). Velikim kanjonu je Walcott odkril igle iz prekambrija Montane je opisal živi sledi, ki jih je smatrali za sledove prapoličev in rakov ter zgradbe črvo. Ti govorijo torej tudi o najstarejšem življenju na morju. Življenske sledi so okameneli ljski izrazi bitij, ki se sama v okameneli liki niso ohranila.

V francoskem prekambriju je L. Coeur kril radiolarije, foraminifere in igle sive. Tem redkim ostankom že visoko razvitega življenja iz najdaljnjega zemeljskega obdobja se priključuje že zelo številna množina kambrijske favne.

Teh vrst poznajo trenutno kakšnih 200 vrst, je 53 odstotkov prarakov (trilobiti, odstopkov brahiopodov, ostanek se deli tropode, ki ne pripadajo prarakov, na enilne prazivali (protozoje), praspuzve (je), celenderate, črve, polže, sipe, morske ježe. Od vseh teh živali so edino prajsihiopodi in cefalopodi (sipe, glavonožci) nizki razvojno stopnji, druge pa imajo dolgo razvojno pot za seboj, ki je sicer še ne poznamo ali ki je bila iz zgoraj naštetih vzrokov uničena.

Ameriški raziskovalec Raymond si je skopost prekambrijskega živalstva s tem, pretežni del plavalno in se prepuščalo tebi morski površini. Šele v kambriju si je življenje izločevanjem opornih in do naših dni njih apnenih okostij ustvarilo možnost za liven na morskih tleh.

Tudi v južni Avstraliji so našli v nekem kambrijskem kremencu zanimivo favno velikanskih črvo in členonožcev.

In to je priložnost vse, kar vemo o prvem nju na naši zemlji.

Po razpravi prof. R. Hudita

Nekaj zanimivosti od pov...

Prvi stroj za tkanje je izumil Edmund wright leta 1785.

Prvo brzojavko po podmorskem kablo poslala angleška kraljica Viktorija 12. avgusta 1858.

Prvi neprobojni oklep je skušal napraviti Atanazij Janopol 1. 1903 v Avstriji. Prvi prirodopisec je bil grški modriljan, prast, ki je opisal 500 raznih rastlin.

Prvi avtomobilski rekord je znal 63 milj na uro in je bil dosežen 1. 1898 v Egiptu.

Prve poskuse fotografiranja so izvršili v Egiptu. Prvi avstralski evropski doseženci so kaznjenci, večinoma politični kaznjenci, irski borci za svojo narodno svobodo.

Prve dežnike so začeli rabiti na Francoski XVIII. stol. in so bili teški okrog 30 cm. Prve orgle na svetu so imele že 300 tiskov. Kr. r.

Prvi krompir je zasadil v Evropi škotski zdravnik Scholiz 1. 1587 in sicer le kot no rastlino.

Prvi valček so plesali na Dunaju 1. 1811 sicer v nekem prizoru italijanske opere "Cosa rara". Zato so ta danes povod za ples sprva imenovali "Cossara". Ime "ski valček" je ples dobil mnogo kasneje.

Prvi zvon na svetu so vili okrog 1. 1811 Kr. r. v Perziji.

Prvi cilindri je nosil neki londonski 15. januarja 1797.

Slika kaže člane avtne unije pred tovarno Fisher Body Co. v Flintu, Mich., ki je ustavila obrat, ko so začeli pobirati zaostale unijske prispevke od delavcev.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije)

MRAZ S SLANO IN VETROVI POVZROČA VELIKO ŠKODO

Meseca februarja in marca smo imeli izredno lepo vreme: sonce je sijalo skoraj vse dni, sneg s planin je izginil, v deželo je prišla prav pomladna toplota. Ljudje so odložili zimске sukne. Ljudje dne tudi pomladne in nekatere dni tudi pomladne površnike, tako toplo je bilo. Drevje je začelo odganjati tako zgodaj, da se stari ljudje ne pomnijo kaj takega; celo v vinogradih na Stajerskem je trta odganjala že meseca marca, kar je vendar izredno zgodaj. Konec marca je bilo zgodaj sadno drevje že v cvetju.

Potem pa je prišel april in prišel kakor vselej s seboj vetrove in burje. Parkrat se je zoblalo in začelo deževati, toda mrzli vetrovi so dež spremenili v sneženje. Tako smo tudi na velikonočni ponedeljek imeli slab dan: sneglo je. Sneg je sicer še isti dan izginil, toda ozračje je ves april zelo hladno in noči so zimsko mrzle, saj je v ljubljanski okolici nekatera jutra mrzla za več stopinj pod ničlo. Ljudje so se morali zatočiti spet v zimске sukne.

April je s tem svojim vremenom napravil našemu kmetijstvu že za več milijonov škodo. Iz vseh krajev poročajo, kako mrz in slana uničujeta cvetje sadnega drevja. Zgodnja sadija bo le malo domačega, slana je posmodila vse. Zasluzka z zgodnjim sadjem — s katerim so kmetje trdnorazračunali — ne bo nič. Iz Novoga mesta poročajo, kakšno škodo je napravila aprilska slana v vinogradih na Trški gori, Grčevju, potem v Šmarjeti, Beli cerkvi, Šmilhu itd. Zlahotno trsje je imelo visoke pogankje, ki jih je slana posmodila, da odpadajo. Uradno so ugotovili v novomeški okolici, da je za 15.000 do 20.000 hektov letine uničene. Dalje so uničeni orehi, breskve in marelice, pa tudi češnje, hruške in češnje. Jablane pa začenja goveti in če se vreme ne popravi, bodo tudi jablane uničene.

Enake katastrofalne novice prihajajo s Stajerskega, kjer rastejo po vinogradih mnogo zgodnja sadija, ki je nanj legla sredi najhujnjega razcveta slana in pomorila cvete. Tudi novi rozgi so posmojeni. Škoda je ogromna.

VELETRGOVINA Z UKRADE-NIM BLAGOM

Celjsko sodišče je 22. aprila sodilo štirim obtožencem, ki so bili obtoženi, da so kradli železnino na debelo oz. kupovali ukradeno blago. Prva dva obtožena, 30 letni komij Valter Haberl s Hudinje pri Celju in 25 letni šofer Anton Bianki iz Gaberja pri Celju sta bila obtožena kraje železnice, druga dva obtožena, 29 letni komij Vinko Žuraj iz Zalca in 41 letni trgovec Franjo Starec iz Celja pa sta bila obtožena, da sta ukradeno železnino kupovala.

Prva dva sta v času od 15. maja do decembra lani nakradla iz skladišč celjske veletvrdke Rakusche razne železnice za okrog 61.000 din in jo prodajala dalje. Od tega blaga sta Starec, lastnik "Prve slovenske železnice" v Celju, in njegov pomočnik Žuraj kupila blaga za blizu 50.000 din. Prva dva obtožena sta nekega dne opazila, da je okno v prvem nadstropju Rakuschevega skladišča v poslopju Mestnega mlina odprto. Ponoči sta splezala do okna in v notranjost skladišča, ki ga je Haberl dobro poznal, saj je bil pred desetimi leti uslužben pri Rakuschu. Z Biankijem sta sklenila, da bosta kradla železnino iz tega skladišča. Ko sta bila v skladišču, sta odprla okno v pritličju, a ga spet zaprla, vendar tako, da si ga od zunaj lahko odprl od znotraj pa ni bilo opaziti, da je okno odprto. In tako sta skozi to okno v nočeh kradla železnino na debelo in jo spravljala v neki baraki v bližini. Izdajala sta se za zastopnika zadržbe trdke Vojnovič in lepo pri belem dnevu razvažala železnino predvsem trgovcu Starcu in drugim. Prodajala sta jo seveda za najmanj 20% ceneje, kakor pa je bila cena v drugih trgov-

dan delati pozno v noč. Našla se je priča, ki je zvečer govorila z Demcem, ki je tedaj ravno pripravljala, da razstrelijo večjo skalo v kamnolomu. Ko je zažgal vrvice, se najbrže v temi ni mogel dovolj naglo umakniti, prišlo je do eksplozije in skale so vrgle Demca podse. Njegovo truplo so položili v mrtvašnico na Savi. Demčeva žena živi v Temeniški dolini, stara je 50 let, mož pa se je trudil, da bi nekaj zaslužil in ženi še pred svojo smrtjo pripravil brezskrbno starost. Demec sam je bil sin delavskih staršev v Ameriki, kjer se je rodil, a ga je vleklo v "staro kontro". Ko jo je spoznal, je ostal tu in se ni več vrnil v Ameriko. Zdaj ga je sredi dela v pozni starosti doletela smrt.

Tisočake je slikal. — V litij-skem okraju je zadnje mesece krožilo nekaj ponarejenih tisočakov. Neznani ljudje so jih spravili v promet v Zagorju, v Litiji, pa tudi v Domžalah se je pojavil ponarejeni tisočak na pošti in ga je postarica sprejela. Šele v Ljubljani so spoznali, da gre za ponarejen bankovec in je postarica morala iz svojega plačati 1000 din. Zdaj so delavnice teh tisočakov odkrili, in sicer čisto slučajno. Pri orožnikih pri Sv. Križu v litijemskem okraju se je oglašil posestnik Anton Gracar iz Gradišča in prijavil, da mu je nekdo na velikonočni ponedeljek ukradel iz kamre tri tisočake. Tatvine je posestnik sam osumil mladega Antona Petriča, Jožmanovega fanta iz Gobjega. Fant je živel že več mesecev pri Gracarjevih. Ker je ravno na velikonočni ponedeljek izginil fant v Ljubljano in se vrnil z novo obleko, so orožniki sumničeno verjeli in so odšli v Gradišče, kjer so Petriča prijeli. Ko je ta videl, da je Gracar izdal, je izpovedal odkrito: "Res je, jaz sem vzel tiste tri tisočake. Toda denar je bil moj, saj sem ga jaz napravil Gracarju." In je povedal, da je od ukradenih treh tisočakov bil eden pristen, druga dva pa ponarejena izpod njegove roke.

Tako je prišlo na dan, da je posestnik Gracar povabil Petriča k sebi in mu nudil stanovanje in hrano, da je ponarejal tisočake. Petrič ima namreč velik risarski in slikarski talent, naslikal je za vsake cerkvice že mnogo svetniških podob, pa tudi mnoge gostilne okrasil s slikami. Ko je ostal pred meseci brez zasluzka, sta se z Gracarjem zmenila, da bo slikal tisočake. Gracarjeva hiša je zelo na samem in so se počutili zelo na varnem. Nekdo je šel v Trbovlje kupiti papirja in razne barve, peresa in čopiče. Nato je Petrič v posebni sobi začel s svojim delom. Brez ravnila in brez pravih priprav je v treh dneh naslikal bankovec za 1000 din tako dobro, da so ga spravili z lahkoto v promet. Petrič je šel v Italijo in ga v neki gostilni menjal. Nato je v treh dneh izdelal drugega, ki so ga spravili "v denar" v Mirni, kamor so nesli tudi tretji tisočak. Za vsak tisočak je potreboval Tone tri dni, posestnik Gracar pa mu je za vsakega plačal 100 din.

Orožniki so aretirali Petriča, Gracarja in dva Gracarjeva sinova. Gracarjeva domačija leži res popolnoma v samotni, družina sama pa je znana po svojih nasilnostih.

Delavske unije kritizirajo senatorja

Johnson hoče preprečiti sprejetje resolucije v prilog Mooneyju

Washington, D. C. — (FP) — Manevri senatorja Hiram Johnsona, republikanca iz Californije, da prepreči sprejetje Murray-Connelleva resolucije, so izvali ostre proteste pri unijah Ameriške delavske federacije in Odbora za industrijsko organizacijo v San Franciscu. Resolucija poziva gubernerja Californije, naj pomilosti Toma Mooneyja, slovitega delavskega jetnika.

Senatni justični pododsek je soglasno odobril resolucijo, potem pa je običala v justičnem odseku, ko je senator Johnson izrazil željo, da ga odsek zasliši. Ko se je vršilo zaslišanje pred justičnim pododsekom, se ni senator poslužil prilike, da nastopi pred njim in pove svoje mnenje. Zdaj je prišel na dan z zahtevo, da ga odsek zasliši na tajni seji.

"Pozivamo vas, da takoj prenehate z manevari in oviranjem procedure v prilog Mooneyju," pravijo voditelji unij v svojem protestu. "Mi smo proti zavlačevanju Murray-Connelleva resolucije z vaše strani. Ako je nočete podpisati, je bolje, da molčite. Ako se hočete boriti proti resoluciji, nastopite odprto, ker zakulisno taktiko obsojamo."

Zaslišanje o resoluciji se bo kmalu pričelo pred senatnim justičnim. Unije v San Franciscu so poslale tudi telegram senatorju Ashurstu, članu pododseka, v katerem naglašajo, da jih je akcija senatorja Johnsona v Mooneyjevem slučaju razočarala.

Kavčukarski delavci zmagali v stavki

Newark, N. J. — Krajevna unija kavčukarskih delavcev je zmagala v stavki proti L. E. Waterman Co. in s tem je bil šest tednov trajajoč konflikt poravnani. Kompanija je podpisala pogodbo, ki določa plačo in pol za čezurno delo, delovni teden 40 ur, enako plačo za enaka dela in minimalno tedensko mezdno \$18. Uradniki so po končanju stavke naznanili raztegnitev organizatorične kampanje, da potegnejo več tisoč neorganiziranih delavcev v unijo.

Delavska stranka ima še vero v "New Deal"

New York. — "Ameriška (newyorška) delavska stranka še veruje v objektivne 'newdealske' filozofije. Mi še ne priznavamo njenega poraza," je rekel Alex Rose, tajnik te stranke. "Z gubernerm La Follettom se strinjamo, da sta stari stranki nezmožni reševati naše ekonomske probleme." Rose je izrazil prikrito kritiko gubernerja La Folletta, ker je na lastno pest ustanovil novo splošno progresivno stranko brez posvetovanja ali sodelovanja "drugih gibanj za ustanovitev tretje stranke."

Predsednik Roosevelt in Betty Becker, predsednica organizacije Hčerke ameriške revolucije.

Mirovne demonstracije dijakov

Največje so bile v New Yorku

New York. — (FP) — Okrog 90.000 študentov se je udeležilo letnih mirovni demonstracij v New Yorku in čez milijon po vsej Ameriki, poročajo Mirovni odbor združenih študentov.

Pred dijakom v New Yorku so govorili William E. Dodd, bivši ameriški poslanik v Nemčiji; rabinec Stephen S. Wise, Norman Thomas in Earl Browder. Prvi je vodja socialistične stranke, drugi pa komunistične stranke.

Na velikem dijaškem shodu v Philadelphiji je govoril kongresnik Byron Scott iz Californije. Govorniki so opozarjali na fašistično agresivnost, ki ograža svetovni mir. V nekaterih mestih so se vršile dvojne demonstracije, v katerih so nekateri govorniki poudarjali potrebo kolektivne varnosti, drugi pa, da se Amerika ne sme vmešavati v probleme evropskih držav, kar bi jo lahko potegnilo v vojno.

Na velikem shodu dijakov kolegija Brooklyn sta govorila Browder in Hans Amle iz Wisconsin, ki se je nedavno vrnil iz Španije, kjer se je boril na strani lojalistov kot član ameriške brigade Abraham Lincoln. Thomas je govoril pred dijaki newyorškega kolegija.

Senator oplazi člane delavskega razsodišča

Washington, D. C., 4. maja. — Senator Edward R. Burke, demokrat iz Nebraske in nasprotnik Rooseveltovega "new deala", je obdržal federalno delavsko razsodišče podžigalja delavskega nasilja in zahteval resignacijo sedanjih članov razsodišča. Senator je govoril pred voditelji Ameriške trgovske zbornice, ki so pozneje sprejeli resolucijo, da kongres preišče izvajanje Wagnerjevega zakona, ki je povečal, ne zmanjšal, spore med delavci in delodajalci. Burke je dejal, da člani delavskega razsodišča izrabljajo svojo oblast v prilog nekaterim unijam in v škodo delodajalcev.

Japonska in Italija krčili pogodbe

Washington, D. C. — Japonska in Italija sta bili imenovani kot kršilki pogodb, katere je podpisala tudi Amerika, v pismu, katerega je Summer Welles, pomožni državni tajnik, poslal zunanjemu odseku nižje kongresne zbornice. Pismo je bilo odgovor na resolucijo, naj državni departament informira odsek, katere države kršijo pogodbe. Welles v pismu ne omenja nacistične Nemčije, ki je po izjavi velešakov kršila tri po svetovni vojni sklenjene pogodbe z Ameriko z okupacijo Avstrije.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajno vrednosti, ki ga za maj dan lahko pošljete svojcem v domovino.

Sijajen prvomajski Glasovi iz naselbin

pohod v New Yorku

Demonstracij se je udeležilo nad 200.000 delavcev

New York. — (FP) — Prvi maj je bil v New Yorku, kakor po drugih mestih, zopet dan zavrednega delavstva. Deset ur se je vil prvomajski pohod po Manhattanu ob korakanju 200.000 unionistov CIO in ADF, članov zveze brezposelnih in drugih organizacij.

"Smrt fašizmu!" "Delo, Zadržati, Mir, Demokracija!" "Naredimo New York unijsko mesto!" "No Pasaran!", "Slumi morajo izginiti." Pod temi in drugimi aličnimi gesli je korakala nepregledna delavska množica, tisoči in tisoči drugih pa so opazovali pohod s trotoarjev in nebotičnikov. V pohodu je bilo tudi 20.000 stavkujočih krznaradih delavcev.

Socialisti so praznovali Prvi maj v soboto radi komunističnega manevara. Njih demonstracija na trgu Madison se je udeležilo 8000. Govorili so Norman Thomas, ki je bil potem po policiji ugrabljen v Jersey Cityju, Harry Laidler ter drugi. Separatne demonstracije so imele v dvorani tudi tri kraljevine unije International Ladies Garment Workers. Na tem shodu je rekel David Dubinsky, predsednik unije, da bo dal oporo gibanju za ustanovitev "tretje stranke", ako demokratje vržejo skozi okno — "New Deal".

O velikih demonstracijah na 1. maja poročajo tudi iz drugih mest. V Detroitu je demonstriralo za osvoboditev Toma Mooneyja in Warrenja Billingsa ter druge delavske zahteve velikanška delavska množica, okrog 100.000. Bile so največje prvomajske demonstracije v zgodovini Detroita. V Chicagu se je udeležilo parade okrog 50.000 delavcev. Velike demonstracije so bile tudi v Pittsburghu, Philadelphiji, San Franciscu in drugih mestih. Aktivno je v njih sodelovalo nad milijon delavcev, velike množice pa so opazovale te delavske manifestacije. Bil je Prvi maj, kakršnega Amerika ni videla že dolgo let.

(Nadaljevanje z 2. strani)

ci in najini otroci so se pogovarjali po naše. Prišel je v vas prijatelj in rekel, zakaj jih ne učimo angleško. "Kako neki jih bova učila angleško," je dejala moja žena, "če pa še sama ne zna. Tega jezika se bodo itak naučili v šoli." Prijatelj je rekel, da se pri njih vedno pogovarja samo v angleščini. No, pa še danes ne znajo angleški ne starši ne otroci, samo zmešala jim je "špraho" njihova angleščina.

Tukaj jih je mnogo, ki so bili tu rojeni in so postali očetje in matere, pa še vedno govorijo prav lepo slovensko. Seveda so tudi taki, ki prav nič ne govorijo slovenski, starši se pa pridrušajo sedaj, ko je prepozno. Je menda res, kot je rekla neka žena možu: "Boj se tistega dne, ko te otroci ne bodo več poslušali in se te bodo bali!" To je prišlo, ker smo se prežgodaj podali, dasi ne val, v mnogih slučajih pa je tako. Čim delj bomo ohranili naš jezik med našo mladino, tem delj bo naš življenjski uspeh kot enota na vseh poljih našega udejstvovanja. Vsek jezik je lep, nam pa je najlepša le slovensčina, ker je naš jezik. Lepo je, če znajo naši otroci slovenski, da se z njimi lahko pogovorimo v svojem jeziku. Saj pravi pregovor: čim več jezikov znaš, tem več veljaš. Nikar se prežgodaj ne podajmo, saj bo že itak prehitro prišel konec, ki pa naj pride polagoma.

John Prijatelj, 21.

Edward Levinson, ameriški poslanec.

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

V Jugoslavijo SAMO 7 DNI

že potujete na ekspresnih parnikih: BREMEN • EUROPA

Bezi vlak ob Bremen in Europa v Bremerhaven — zajamči udobno potovanje do Ljubljane

Ali potujete s priljubljenimi ekspres. parniki:

COLUMBUS

HANSA • DEUTSCHLAND

HAMBURG • NEW YORK

Izborne železniške zveze od Cherbourga, Bremena ali Hamburga.

Strokovnjaški nasveti glede vizejev za priseljence in obiskovalce.

Za polnoleta vprašajte lokalnega agenta ali

130 W. Randolph St. Chicago, Ill.

HAMBURG-AMERICAN LINE

NORTH GERMAN LLOYD

F. M. DOSTOJEVSKIJ:

Bratje Karamazovi

Roman v štirih delih s oplogom—Poslovenil Vladimir Levstik

"Zakaj sem od vseh bitij na svetu edini jaz obsojen v to, da me preklinjajo vsi spodobni ljudje in me celo brajo s škornji, kajti kadar se vtelesim, moram časih sprejemati tudi take posledice?"

Saj vem, tu je skrivnost, a te skrivnosti mi za nič na svetu nečejo razodeti, ker bi tedaj nemara uganil, za kaj gre, in zarjovel 'hozana' in bi takoj izginil neizogibno potrebnim 'minus' ter bi se po vsem svetu pričela razumnost in z njo vred seveda tudi konec vsega, še dnevnikov in časopisov, zakaj kdo bi se potlej še podpisoval na njih? Saj vem, na koncu koncev se bom vdal, tudi jaz bom dohodil svoj kvadrilijon in spoznal skrivnost. A dotlej, da se to zgodi, se kujam in — dasi nerad — izpolnjujem svojo nalogo: pogubljati tisoče, da bo eden zveličan. Koliko duš je bilo na primer treba pogubiti, koliko dobrih imen osramotiti, da smo dobili edinega pravičnika Joba, s katerim so me v onih dneh tako osleparili! Ne, dokler ni skrivnost razodeta, sta zame dve resnici: ena tamkajšnja, njihova, meni za zdaj povsem neznan, in druga — moja. In še vedno ni moči reči, katera izmed njiju bo čistejša... Ali si zaspal?"

"Se tega bi se manjkalo," je jezno zastokal Ivan. "Vse, karkoli je v moji prirodi bedaste, že davno prežitega in premetlega v mojem umu, zavrnjenega kakor mrhovina — vse to prinašam meni, kakor da je kakšna novost!"

"Tudi tu nisi zadel! A jaz sem te celo mislil preslepiti z literarno razlago: tista 'hozana' v višavi, jeli, se mi ni slabo posrečila? In takoj nato ta sarkastični ton a la Heine, a, mar ne?"

"Ne, jaz nisem bil nikoli tak lakej! In kako je mogla moja duša roditi takega lakeja, kakor si ti?"

"Priatelj moj, poznam prelubeznega in premilega ruskega gospodika: mladega misleca in velikega ljubitelja literature in izbranih stvari, avtorja nadbudne pesnitve z naslovom 'Veliki inkvizitor'... Samo on mi je bil na umu, nihče drugi ne!"

"Prepovem ti govoriti o 'Velikem inkvizitorju', je vzkliknil Ivan in ves zardel od sramu.

"Nu, pa 'Geološki prevrat'? Ali se ga spominjaš? To ti je pesmica!"

"Molči, če ne, te ubijem!"

"Mene ubiješ? Ne, veš kaj, oprosti, vse hočem povedati. Prav zato sem prišel, da se pogostim s tem užikom. O, drage so mi sanjarije mojih ognjevitihih mladih prijateljev, ki trepečejo od jeze po življenju! 'Tam so novi ljudje', si sklenili še minulo pomlad, ko si se odpravljali semkaj, 'oni mislijo vse porušiti in pričeti z ljudjožerstvom. Bedaki, da niso mene vprašali! Po mojem mnenju ni treba prav ničesar rušiti, treba je samo, da uničijo v človeštvu idejo o Bogu, evo, tu se je treba lotiti stvari! S tem, s tem je treba pričeti, o, slepci, ki ničesar ne razumete! Kakor hitro se vse človeštvo do zadnjega odrčje Boga (in jaz verujem, da se bo to razdobje, sporedno razdobjem v geologiji, izpolnilo), bo sam po sebi, brez ljudjožerstva, pal ves bivši svetovni nazor in, kar je glavno, vsa prejšnja npravnost, in vse bo novo. Ljudje se bodo združili, da vzamejo od življenja vse, kar jim more dati, a brezpogojno samo v namen njihove sreče in radosti na tem svetu. Človek se bo poveljal v duhu titanskega, božanskega ponosa in bo postal človek-bog. S tem, ko bo vsako uro neomejeno premagoval naravo s svojo voljo in znanostjo, bo človek tudi vsako uro okušal toli visoko nasladi, da mu bo nadomeščala vse nekdanje upe nebeskih naslad. Vsak se bo zavedal, da je ves umrljiv in da zanj ni vstajenja, in bo sprejel smrt ponosno in mirno kakor bog. Iz ponosa bo razumel, da mu ni treba mrmrati zaradi tega, ker je življenje trenutek, in bo vzljubil svojega brata, ne da bi zahteval za to

kakršnokoli nagrado. Ljubezen bo zadovoljevala samo trenutek življenja, toda že sama zavest njene trenutnosti bo okrepila njen ogenj za toliko, kolikor se je preje raztapljala v upih neskončne ljubezni v večnosti onkraj groba... nu, in tako dalje, in tako dalje, vse po tem kopitu. Zelo prijazno!"

Ivan je sedel, tiščec se z rokami za ušesa, in gledal v tla, a zdajci je jel trepetati po vsem telesu. Gost je nadaljeval:

"Vprašanje je zdaj v tem, si je rekel moj mladi mislec: ali je mogoče, da bi kdaj nastopila taka doba, ali ne? Če nastopi, tedaj je vse odločeno in človeštvo si bo končno veljavno uredilo življenje. Ker pa tega glede na vkoreninjeno človeško umetnost morda še tisoč let ne bo moči napraviti, je vsakomur, kdor se že zdaj zaveda resnice, dovoljeno, da si čisto po svoji volji uredi življenje na osnovi novih načel. V tem zmislu je 'vse dovoljeno'. In ne samo to. Tudi če ta doba nikoli ne nastopi — ker Boga in nesmrtnosti vendarle ni, je novemu človeku dovoljeno, da postane človek-bog, čeprav edini na vsem svetu, in v tem svojem novem svojstvu z lahkim srcem preskoči vsako nekdanjo npravnostno pregrado bivšega človekaroba, če bo potreba. Za Boga ni zakona! Kamor stopi Bog, tam je božje mesto! Kamor stopim jaz, tam bo takoj prvo mesto... 'vse je dovoljeno' in mir besedi! Vse to je zelo prijazno; samo če si hotel lagati in varati, čemu si potlej potreboval še odobrenja resnice? A tak je pač naš sodobni ruski človeček: brez dovoljenja se niti slepariti ne upa, tolikanj je že vzljubil resnico..."

Gost se je med govorjenjem očividno omamljal s svojimi lepimi besedami ter vse bolj in bolj povzdigoval glas, posmehljivo se oziraje na domačina. Toda sreča mu ni bila mila, da bi končal: Ivan je zdajci pograbil za mize kozarec in ga z razmahom zalulil v govornika.

"Ah, mais c'est bete enfin!" je vzkliknil ta in skočil z divana, s prsti otepaje s sebe razliti čaj. "Lutrovega črnika se je domislil! Sam me ima za sen pa meče v ta sen kozarec! To je žensko! A saj sem itak slutil, da se samo delaš, kakor da si mašiš ušesa, v resnici pa poslušáš..."

Na okvirju okna se je z dvorišča zdajci začelo trdo in vztrajno trkanje. Ivan Fjodorovič je skočil z divana.

"Slišiš, rajši odpi," je viknil gost. "Tvoj brat Aljoša je, z najboljšim nepriznanim in najbolj zanimivim vestjo, tega sem ti porok!"

"Molči, slepar! Prej kot ti sem vedel, da je Aljoša, slutil sem ga, in to se ve, da ne prihaja kar tako, ampak z novico!" je besno vzkliknil Ivan.

"Odpi vendar, odpi mu. Zunaj mete, saj je vendar tvoj brat. Monsieur salut-il le temps qu'il fait? C'est a ne pas mettre un chien dehors..."

Trkanje se je nadaljevalo. Ivan je že hotel planiti k oknu, toda bilo je, kakor da mu je nekaj mahoma zvezalo roke in noge. Vse moči je napejal, da bi potrgal svoje vezi, a zaman. Trkanje na okno je postajalo čedalje močnejše in glasnejše. Naposled so se vezi iznenada raztrgale in Ivan Fjodorovič je skočil z divana. Kakor iz uma je pogledal okoli sebe. Obe sveči sta bili malone dogoreli, kozarec, ki ga je bil pravkar vrgel v gosta, je stal pred njim in na divanu onkraj mize ni bilo nikogar. Trkanje po okvirju okna se je sicer vztrajno nadaljevalo, a vendar ne tako glasno, kakor se mu je pravkar zdelo v sanjah, narobe, zelo udržano je bilo.

"To niso sanje! Ne, kolnem se, da niso bile sanje, vse to je pravkar res bilo!" je vzkliknil Ivan Fjodorovič ter planil k oknu in odprl linico.

(Dalje prihodnjik.)

Nekaj dovtipov

Nekaj novih takolimenovanih "Flüsterwitzov" se širi po Nemčiji in zunaj nje. "Flüsterwitz" jih imenujejo zato, ker jih smejo v Nemčiji le šepetaje pripovedovati drug drugemu. Nekaj je takih, da jih pač ne moremo objaviti, nekaj pa jih lahko navedemo.

O maršalu Goeringu, ki je poglavitni "mož dejanja" hitlerjevske Nemčije in pravi poveljnik nemškega osvajaštva, je znano, da silno ljubi uniforme in parade. Hitlerjem sploh brez parad ne more, Goering pa ne brez lepih uniform, ki se v njih razkazuje svetu v tisočih slikah, revijah in filmskih žurnalih. Kot poveljnik letalstva ima svojo uniformo, kot maršal svojo uniformo, spet drugačno kot strankin funkcionar, pa spet posebno lovsko uniformo itd. Tudi odlikovanja ima rad in prša ima polna obokov kakor bočično drevo. V zvezi s to Goeringovo

ljubeznijo do uniform in medalj so že pred leti pogruntali dovtip: Ko je Goering letel z avijonom iz Budimpešte v Berlin, da bi letel čez Dunaj. Zakaj Dunaj smejo so se baje bali, da bi jim odnesel Prater, misleč, da je to kolajna.

Drugi dovtip pripoveduje zdaj: Hitler se je pobačel že z mnogimi državami, priključil je Nemčiji Avstrijo, le z Vatikanom je bil še navzkriž. Hotel je pridobiti še papeža zase, da bo šegen popoln. Pa je poslal v Rim Goebbelsa, toda ta se je čez teden dni vrnil brez uspeha. Hitler pošlje potem Hessa, svojega namestnika. Ta se vrne čez 15 dni in jadrkuje Hitlerju: "Pregovarjal sem njegovo svetost papeža na vse mile višje, zviljal sem ga in mu ponujal vsega vruga, a nisem ga pridobil." Hitler se zdaj obrne h Goeringu: "Poslušaj, Goering, nič drugače ni, ti moraš v Rim. Se z vsako akcijo si uspel, tudi papeža boš ukrotil. In Goering se odpelje z avijonom v Rim in še

naslednji dan je brzojavil Hitlerju: "Stvar v redu. Papež pobegnil. Talar in tiara mu dobro pristojata. Goering."

Rekli smo že in vsem je očitno, da hitlerizem brez parad ne bi bil popoln. Za vsako reč orga-

nizirajo parado, bakljade, zastave, vojaki, avijoni, letaki, plakati, vsak shod je kakor cirkuska predstava, sodelavci kakor klovn, ki zabavajo publiko. In dovtip pripoveduje v zvezi s to ljubeznijo do parad, kako se je zgodilo Hitlerju, Goebbelsu, Goeringu in drugim hitlerjevskim prvakom, ko so umrli in so bili v nebesih. Dobili so svoje nebeske taborišče, lepo opremljeno, belo pogrnjene postelje in posebne postrežnice. Pa so legli zvečer v posteljo, a tedaj se domislilo, da bi morali še nekam stopiti, preden zaspijo. Pa povpraša Hitler stročnico: "Veste, pri nas na Nemškem je taka navada, da gremo na stran, preden zaspijo. Prosimo vas, kje pa imate tu v nebesih stranišče?" In stročnica takoj prijazno pove: "Kar naravnost po temle koridorju do kraja, na levo je 00 za moške, saj boste videli napis." Pa so Hitler, Goebbels, Goering in drugi prižgali vsak svojo svečo in odšli po hodniku. V nebesih namreč še ne poznajo elektrike, krčevito se drže starih navad, zato so šli vsak s svojo prižgano svečo. Pa jih sreča svetli Peter in jih pobara: "Hej, kam pa, kam?" In Hitler hiti tudi njemu razlagati lepo "nemško" čednost: "Veste, pri nas na Nemškem je taka navada, da gremo na stran, preden zaspijo..." Sveti Peter pa na to pogasil vsem sveče, le enemu pustil gorečo, in zafrkne Hitlerja: "Ze prav, pri vas na Nemškem. Pri nas v nebesih pa ni navade, da bi za vsak d... napravili celo bakljado!"

Hitlerjevska Nemčija skuša tudi svoj jezik očistiti vseh tujk. Pa so hoteli tudi izbrisati iz rabe besedo "katastrofa" in uvesti namestu nje "nesreča", češ da ni nobene razlike med tema dvema izrazoma. Toda nekateri so se oglasili in trdili, da sta to dva izraza dveh pomenov, da katastrofa in nesreča ni eno in isto. Spora niso mogli razčistiti in urediti, pa so sklenili, da se obrnejo na nekega jezikoslovca, ki je bil sicer žid, toda učenjak, da mu ga ni bilo para. Ta učenjak je dejal, da rad pojasni pomen teh dveh besed, zagotoviti mu morajo le, da se mu ne bo nič zgodilo, če pove vse naravnost. To so mu obljubili. In nato je učen žid pojasnil hitlerjevskim zastopnikom vso stvar takole:

Besedi "katastrofa" in "nesreča" sta dva pojma, ki se razlikujeta, zato ne kaže iztrebiti besede "katastrofa". Razlika pa je ta: "Recimo, da na tistem balkonu tamkaj stoji mati z otrokom. Balkon se poruši, mati in otrok sta mrtva. To je nesreča, a še dolgo ne katastrofa. Če pa bi na balkonu stal Hitler s svojim štabom in bi se balkon porušil in bi bili vsi mrtvi, bi bila to kajpada katastrofa, nikakor pa ne nesreča!"

Se enega posebej: Vatikanška država ima seveda tudi svojega finančnega ministra, ta pa vedno dovolj skrbli, kje vzeti denar za velike izdatke. Ko pa je nekega dne z novimi skrbmi stopil finančni minister vatikanske države k papežu, je moral obstati pred vrati, kajti papež je imel ravno nekoga pri sebi v avdijenci. Finančni minister — po šarži kardinal — pa si ni mogel kaj, da ne bi bil pritisnil ušesa na vrata in prisluškoval. In slišal je tale dialog med papežem in tujcem:

"Svetost, radi volje vam plačam za to milijon dolarjev!"

"Zal mi je, a ne morem," je odgovoril papež.

Prizor iz protinacijskih demonstracij v New Yorku, katerim je sledil pretep, v katerem je bilo več deset ranjenih.

"No, da ne boste rekli, da sem umazan, vam ponudim 10 milijonov dolarjev!"

"Ne morem, res ne morem,"

Tujec je odšel, finančni minister pa je planil k divji k papežu: "Za božjo voljo, svetost, zakaj niste vzeli denarja, kakor veste, v kakšnih škripah smo in koliko nas stane vsa naša propaganda in razne državljanske vojne, v katere posegamo po božji milosti."

In papež mu pojasni: "Dragi moj kardinal in minister, razumem te, toda ti ne veš, kaj je zahteval ta človek. Bil je to neki petrolejski magnat iz Amerike in ponujal mi je te milijone pod pogojem, da z dekretom uvedem na konec očenasa namesto besede Amen besedo: Mobiloil."

Zavitki

Kratka zgodba

"Popeljeva se s taksijem," je rekel F.

"Ne," sem dejal jaz, "ampak s tramvajem. Časi so slabi, treba je varčevati."

Stopila sva torej v tramvaj. F. je imel tri zavitke v rjavem ovojnem papirju. Njih vsebina je postranska stvar.

F. je položil zavitke na motor platforme, in tako sva se peljala proti restavrantu, kjer sva hotela kositi. Ko sva tam sedla ter si ogledala jedilni list, se je F. zdrlil, buljil naravnost predse v zrak in rekel:

"Moji zavitki!"

Nato je skočil pokonci in planil na cesto. Po petdesetih minutah se je vrnil — nekoliko razgret.

"No torej," sem rekel, "zavit-

VAŽNO ZA VSAKOGA

KADAR pošljete denar v stari kraj:
KADAR ste namenjeni v stari kraj:
KADAR šelite hoga iz starega kraja:

KARTE za vse izlete

Potniki z našim posredovanjem potujejo najceneje in zadovoljno. Denarne pošiljke izvršujemo točno in zanesljivo po dnevnem kursu.

z JUGOSLAVIJO	z ITALIJO
Za \$ 2.25... 100 Din	Za \$ 4.35... 100 Lit
" 5.00... 250 "	" 12.25... 300 "
" 7.50... 300 "	" 22.50... 500 "
" 11.25... 500 "	" 37.50... 1.000 "
" 22.50... 1.000 "	" 75.00... 2.000 "
" 45.00... 2.000 "	" 150.00... 3.000 "

Navedene cene se podvržene spremembam, kakor je kurs. Pošiljamo tudi denar brezoporne in izvršujemo letališča v dolarjih.

V Vašem lastnem interesu je, da pišite nam — na cene in poljanje

SLOVENIC PUBLISHING CO.

(Glas Naroda—Travel Bureau)

216 West 18 st. New York, N. Y.

ke si seveda pozabil v tramvaju?"

"Da! Človek se ne sme voziti s tramvajem! Toda zavitke sem spet dobil! Najel sem si taksi in rekel soferju: Vozite za vsemi vozovi proge 37 in se pri vsakem ustavite! Ko sem tako preiskal šest voz, sem našel v sedmem svoje zavitke. Ali si naročil kosilo?"

Kosila sva dobro, toda ne preveč, kajti bilo je poleti, in ko sva prišla do črne kave, sem rekel:

"Ali si imel kaj dragocenega v zavitkih?"

"V zavitkih... je odvrnil, 'te sem pozabil v taksiju!'"

Hasse Zetterstroem—ip.

RAD BI IZVEDEL

kje se nahaja moj brat Martin Poljar doma iz St. Petra na Notranjskem. Pred 20 leti se je nahajal v dravski Pennsylvaniji. Želim, da se mi javi pismo. Zelo važna zadeva. John Poljar, Box 1064—Station A, Grand Coulee, Wash.

POSLUŠAJTE

PALANDECH'S TRAVEL BUREAU
Folklore Radio Program

Every Sunday from 1 to 2 P. M.
Station WWAE — 1200 kilocycles

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enake, za člana ali nečlane \$6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni varstva, reči, da je list predrag za člana S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrži. države in Kanado \$6.00	Za Člano in Chicago je... \$7.50
1 tednik in... 4.50	1 tednik in... 4.50
2 tednika in... 8.00	2 tednika in... 8.10
3 tednika in... 12.00	3 tednika in... 12.00
4 tednika in... 16.00	4 tednika in... 16.00
5 tednikov in... 20.00	5 tednikov in... 20.00
Za Evropo je... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnimo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupaj naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto lista Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo snikati datum za to vsoto naročnika.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. družna št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. družna št.....

3).....Čl. družna št.....

4).....Čl. družna št.....

5).....Čl. družna št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časopise, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerne, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY
2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4904
CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vsa ustmena pojasnila

Skupina zadržnih farmarjev, bivših najemnikov, dela na polju v bližini Lake Dicka, Ark. Nakup zadržne farne jim je omogočilo posojilo iz sklada federalnega poljedelskega departamenta.